

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

№ 740

21.12.2015

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
13 квітня 2016 р. за № 544/28674

Про затвердження Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 березня 1994 року № 198 "Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони" (із змінами) та з метою належної організації користування, ремонту і утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила користування, ремонту і утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України, що додаються.
2. "Руководство по реконструкции, ремонту и содержанию автомобильных дорог Министерства обороны СССР", введене в дію наказом заступника Міністра оборони СРСР - начальника Тилу Збройних Сил СРСР від 20 липня 1988 року № 76, вважати таким, що не застосовується у Збройних Силах України.

3. Наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

**Міністр оборони України
генерал армії України**

С. Т. Полторак

ПОГОДЖЕНО:

**Голова Державної
регуляторної служби України**

К. Ляпіна

**Виконуюча обов'язки
Міністра екології та
природних ресурсів України**

Г. О. Вронська

**Міністр інфраструктури
України**

А. Пивоварський

**Заступник Міністра
внутрішніх справ України -
керівник апарату**

О. В. Тахтай

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства оборони України
21 грудня 2015 року N 740

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України

<http://yurist-online.org/>

13 квітня 2016 р. за N 544/28674

ПРАВИЛА

користування, ремонту і утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України

I. Загальні положення

1. Ці Правила визначають порядок користування, ремонту і утримання відомчих (технологічних) автомобільних доріг Міністерства оборони України (далі - автомобільні дороги) в органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, військових навчальних закладах, установах та організаціях Міністерства оборони України та Збройних Сил України (далі - військові частини).

Ці Правила розроблено відповідно до вимог Законів України "Про автомобільні дороги", "Про дорожній рух", постанови Кабінету Міністрів України від 30 березня 1994 року N 198 "Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони" (із змінами) (далі - Єдині правила ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правила користування ними та охорони), Технічних правил ремонту і утримання вулиць та доріг населених пунктів, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 14 лютого 2012 року N 54, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05 березня 2012 року за N 365/20678 (далі - Технічні правила ремонту і утримання вулиць та доріг населених пунктів).

2. До автомобільних доріг Міністерства оборони України належать автомобільні дороги спеціального призначення, побудовані за рахунок статей витрат кошторису Міністерства оборони України, що з'єднують військові містечка з автомобільними дорогами загального користування, вулицями, дорогами міст та інших населених пунктів, а також автомобільні дороги на територіях навчальних центрів і полігонів.

3. У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:

аварійні роботи - роботи з термінового усунення ситуацій, які загрожують безпечному руху транспортних засобів і виникли непрогнозовано в процесі експлуатації доріг;

автомобільна дорога - лінійний комплекс інженерних споруд, призначений для безперервного, безпечного та зручного руху транспортних засобів;

дорожнє покриття - укріплені верхні шари дороги, що сприймають навантаження від транспортних засобів;

дорожні знаки - елемент системи інформаційного забезпечення користувачів доріг, який розміщують на автомобільних дорогах з метою забезпечення безпеки руху транспортних засобів і пішоходів, для інформування користувачів доріг про умови та режими руху на дорозі і їх орієнтування;

дорожні роботи - комплекс заходів з експлуатаційного утримання, поточного та капітального ремонту, що виконуються на автомобільній дорозі;

дорожній одяг - одно- або багат шарова конструкція проїзної частини автомобільної дороги, яка сприймає навантаження від транспортних засобів і передає його на ґрунт земляного полотна;

дорожня розмітка - лінії, написи та інші позначення на проїзній частині (з удосконаленим покриттям), бордюрах, елементах дорожніх споруд, обстановці доріг, що застосовуються самостійно і в поєднанні з дорожніми знаками або світлофорами та забезпечують візуальну орієнтацію учасників дорожнього руху при виборі траєкторії, напрямку і режимів руху в різних дорожніх умовах;

експлуатаційне утримання автомобільних доріг - комплекс заходів щодо технічного нагляду та утримання автомобільних доріг;

земляне полотно - ґрунтова конструкція автомобільної дороги;

зимове утримання автомобільних доріг - комплекс робіт, які виконуються (замовляються) військовими частинами для забезпечення безперервного та безпечного руху на закріплених автомобільних дорогах у зимовий період і включають очищення доріг від снігу, їх захист від снігових заносів та боротьбу з ожеледицею;

капітальний ремонт - запланований обсяг робіт з комплексного відновлення чи підвищення транспортно-експлуатаційних характеристик автомобільних доріг та інженерних споруд або приведення геометричних параметрів і технічних характеристик окремих елементів з урахуванням інтенсивності руху та осьових навантажень до діючих нормативних вимог;

міжремонтний строк служби дорожнього одягу (покриття) - період в роках від введення дороги в експлуатацію до першого капітального (поточного) ремонту або між суміжними капітальними (поточними) ремонтами;

поточний ремонт - запланований обсяг робіт з відновлення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг та інженерних споруд, а також робіт з покращення елементів облаштування автомобільних доріг;

проїзна частина - частина автомобільної дороги, безпосередньо призначена для руху транспортних засобів;

споруди дорожнього водовідводу - споруди, призначені для відводу поверхневих та ґрунтових вод від земляного полотна та проїзної частини (бокові канави, водовідвідні канави, нагірні канави, водопропускні труби, відкриті та закриті дренажні системи, зливово каналізація тощо);

технічний нагляд - захід, який виконують з метою спостереження за станом вулиць та доріг у встановлені строки;

технічний облік та паспортизація автомобільних доріг - комплекс обов'язкових заходів, що проводяться з метою одержання детальних відомостей про наявність та технічний стан автомобільних доріг і штучних споруд для раціонального планування робіт з їх ремонту та утримання;

технічний паспорт автомобільної дороги - узагальнений документ, у якому містяться всі технічні, господарські, економічні та оціночні дані про дорогу та дорожні споруди станом на час первинного технічного обліку, що відображають всі зміни стану дороги, будівель і споруд. Під первинним технічним обліком слід розуміти дані про автомобільну дорогу на момент її введення в експлуатацію після закінчення будівництва;

технічні засоби - спеціальні технічні засоби, призначені для організації та регулювання дорожнього руху (дорожні знаки, інформаційні табло, дорожня розмітка, сигнальні стовпчики, транспортні та пішохідні огороження різних типів, світлофорне обладнання тощо);

штучні споруди - інженерні споруди, призначені для руху транспортних засобів і пішоходів через природні та інші перешкоди, а також сталого функціонування автомобільної дороги (мости, шляхопроводи, естакади, віадуки, тунелі, наземні та підземні пішохідні переходи, наплавні мости та поромні переправи, розв'язки доріг, підпірні стінки, галереї, уловлювальні з'їзди, снігозахисні споруди, протилавинні і протисельові споруди тощо).

4. Автомобільні дороги за типом дорожнього покриття можуть бути: цементобетонні, асфальтобетонні, щебеневі (гравійні), оброблені органічними в'язучими матеріалами, бруковані, щебеневі (гравійні), ґрунтові укріплені.

Складовими автомобільних доріг є: земляне полотно, проїзна частина, споруди дорожнього водовідводу, штучні споруди та технічні засоби організації дорожнього руху.

5. Користування автомобільними дорогами здійснюється в порядку, визначеному Єдиними правилами ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правилами користування ними та охорони.

6. Роботи з ремонту і утримання автомобільних доріг діляться на поточний і капітальний ремонт та експлуатаційне утримання автомобільних доріг.

7. Виконання завдань з організації ремонту і утримання автомобільних доріг покладається на Центральне управління інженерного забезпечення Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України (далі - Центральне управління інженерного забезпечення).

Центральне управління інженерного забезпечення виконує завдання з:

організації ведення обліку, паспортизації автомобільних доріг та їх закріплення за військовими частинами;

технічного нагляду за автомобільними дорогами;

організації щорічного обстеження автомобільних доріг, прийняття рішень щодо їх ремонту та утримання;

проведення розрахунків потреби, відпрацювання заявок та планування виконання дорожніх робіт на автомобільних дорогах;

організації контролю за якістю виконання дорожніх робіт та прийняття виконаних робіт підрядними організаціями;

розроблення проектів нормативно-правових актів, навчальних посібників та інших документів з питань ремонту і утримання автомобільних доріг;

видачі довідок, в яких зазначається наявність чи відсутність автомобільних доріг, до ліквідаційних актів військових частин, які підлягають розформуванню.

У видах Збройних Сил України, оперативних командуваннях інженерні служби беруть участь:

в організації щорічного обстеження автомобільних доріг та надають пропозиції щодо їх ремонту та утримання;

у визначенні потреби в коштах для забезпечення ремонту і утримання автомобільних доріг;

у здійсненні контролю за якістю дорожніх робіт.

Відповідальним у військовій частині за технічний стан автомобільних доріг, виконання робіт з ремонту і утримання автомобільних доріг є начальник інженерної служби військової частини, а за його відсутності - інша посадова особа, призначена наказом командира військової частини.

8. Ремонт і утримання автомобільних доріг залежно від обсягів робіт можуть здійснюватися:

господарським способом - силами та засобами військових частин, за якими закріплені дороги (далі - виконавець робіт);

підрядним способом - на договірних засадах із залученням у встановленому законодавством порядку спеціалізованих суб'єктів господарювання (далі - підрядник).

9. Охорона автомобільних доріг покладається на військові частини, на обліку яких вони перебувають.

II. Облік автомобільних доріг

1. Військові частини ведуть технічний і бухгалтерський облік автомобільних доріг, відповідають за їх збереженість, належний технічний стан, ремонт і експлуатаційне утримання, забезпечення безпеки під час руху транспортних засобів.

2. Технічний облік автомобільних доріг ведеться окремо щодо кожної дороги з метою:

визначення конструктивних, фізико-метричних характеристик дороги та штучних споруд на ній;

встановлення техніко-експлуатаційного стану дороги;

планомірного вивчення змін стану дороги як інженерної споруди для використання під час планування робіт з реконструкції, ремонту та утримання доріг;

поліпшення організації та умов безпеки руху;

визначення вартості автомобільної дороги.

Усі дані технічного обліку про автомобільну дорогу об'єднуються в технічний паспорт автомобільної дороги (далі - Технічний паспорт) (додаток 1).

Зміни до Технічного паспорта, у тому числі й вартісні, вносяться щороку станом на 01 січня за результатами проведення поточного і капітального ремонтів автомобільної дороги на підставі матеріалів інвентаризації та зносу, що нараховується відповідно до чинного законодавства.

3. Вартісні показники дороги, відображені в Технічному паспорті, повинні бути враховані в даних бухгалтерського обліку військової частини відповідно до чинного законодавства.

4. Звітність про технічний стан автомобільних доріг здійснюється відповідно до таблиця термінових донесень.

5. Приймання-передавання автомобільної дороги між військовими частинами здійснюється за нарядами Центрального управління інженерного забезпечення. За результатами приймання-передавання складається Акт прийняття-передачі основних засобів за формою N ОЗ-1 (бюджет), затвердженою наказом Головного управління державного казначейства України та Державного комітету статистики України від 02 грудня 1997 року N 125/70 "Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів, та Інструкції з їх складання", зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 грудня 1997 року за N 612/2416. Після затвердження акта приймання-передавання військовою частиною, яка прийняла автомобільну дорогу, оформлюється новий технічний паспорт.

6. У разі передавання або відчуження військового містечка, до якого здійснюється під'їзд автомобільною дорогою, ця дорога передається або відчужується у складі цілісного майнового комплексу в порядку, визначеному законодавством України.

7. Якщо автомобільна дорога використовується як автомобільна дорога загального користування, військовою частиною, за якою закріплена ця дорога, може бути порушено клопотання про її безоплатну передачу у власність органів місцевого самоврядування відповідно до Порядку вилучення і передачі військового майна Збройних Сил, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року N 1282 (із змінами).

8. Списання з обліку автомобільної дороги здійснюється в порядку, визначеному законодавством України.

III. Огляди автомобільних доріг

1. Автомобільні дороги періодично підлягають загальним, частковим і позачерговим оглядам, проведення яких включається в річний господарський план військової частини.

2. Загальний огляд проводиться після закінчення зимового періоду експлуатації, коли вся дорога з усіма складовими звільняється від снігу і стає доступною для огляду. Під час загального огляду обстежується вся протяжність дороги, включаючи всі складові: земляне полотно, проїзну частину, споруди дорожнього водовідводу, штучні споруди та технічні засоби організації дорожнього руху.

Під час загального огляду уточнюються обсяги робіт з експлуатаційного утримання і поточного ремонту, що підлягають виконанню в літній період поточного року, а також за необхідності визначаються обсяги робіт з капітального ремонту.

3. Частковий огляд автомобільних доріг проводиться для перевірки їх готовності до функціонування в зимових умовах. До цього часу повинні бути закінчені всі роботи з поточного ремонту, заплановані для виконання в літній період. За результатами часткового огляду плануються роботи із зимового утримання доріг.

4. Позачерговий огляд проводиться після дорожньо-транспортних подій, аварій, обмерзань дорожнього полотна і сильних снігопадів, злив, ураганних вітрів, повеней та інших стихійних явищ.

Під час позачергових оглядів визначаються заходи, яких необхідно негайно вжити для забезпечення безпеки руху на дорозі і недопущення аварійності.

5. Для проведення оглядів автомобільних доріг наказом командира військової частини призначається комісія.

Головою комісії призначається один із заступників командира військової частини. До складу комісії входить начальник інженерної служби військової частини.

Члени комісії призначаються за рішенням командира військової частини.

У військових частинах, де посада начальника інженерної служби не передбачена, обов'язки за цією посадою виконує інша посадова особа, призначена наказом командира військової частини.

До складу комісії за необхідності можуть залучатися фахівці військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (далі - ВІБДР ВСП) та Центрального управління інженерного забезпечення.

Технічний стан автомобільних доріг визначається шляхом зовнішнього огляду і за даними, отриманими у процесі експлуатації.

6. За результатами роботи комісії складається акт загального або часткового огляду автомобільної дороги (додаток 2), а після позачергових оглядів - акт позачергового огляду автомобільної дороги (додаток 3).

IV. Організація виконання дорожніх робіт

1. Планування та фінансування робіт, пов'язаних з ремонтом і утриманням автомобільних доріг, здійснюються в порядку, установленому законодавством України.

2. На автомобільні дороги, на яких заплановано проведення робіт з поточного ремонту та експлуатаційного утримання, складається дефектний акт (додаток 4) та розраховується кошторисна вартість.

Кошторисна вартість розраховується з дотриманням вимог законодавства України. Кошторисну документацію затверджує командир військової частини.

3. На автомобільні дороги, на яких заплановано проведення капітального ремонту, складається проектна документація відповідно до Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16 травня 2011 року N 45, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01 червня 2011 року за N 651/19389 (із змінами).

Для розроблення проектної документації за результатами процедури закупівлі за державні кошти, проведеної з дотриманням вимог законодавства України, між військовою частиною та проектною організацією (підрядником) укладається договір, який підписується командиром військової частини та проектною організацією (підрядником).

Договір укладається у трьох примірниках: перший примірник залишається у військовій частині, другий - надсилається розробнику проектної документації, третій - Центральному управлінню інженерного забезпечення.

Проектна документація затверджується начальником Центрального управління інженерного забезпечення та направляється до військової частини.

За результатами процедури закупівлі за державні кошти, проведеної з дотриманням вимог чинного законодавства, на підставі затвердженої проектної документації між військовою частиною та підрядником укладається договір на виконання ремонтних робіт.

У договорі в обов'язковому порядку визначаються: термін виконання робіт, матеріально-технічне забезпечення робіт, організація виконання робіт, контроль за якістю робіт, матеріалів, порядок фінансування та здійснення розрахунків за виконані роботи, гарантійні строки служби відремонтованого дорожнього одягу (покриття), відповідальність сторін.

4. Під час організації виконання робіт з поточного ремонту і утримання автомобільних доріг господарським способом необхідно забезпечити:

детальне планування ремонту і утримання автомобільних доріг;

виділення необхідних техніки, інструменту, спецодягу та матеріалів для виконання дорожніх робіт;

теоретичну підготовку виділеного особового складу до виконання робіт щодо технології та порядку виконання дорожніх робіт;

дотримання заходів безпеки особовим складом під час виконання будь-яких дорожніх робіт відповідно до Правил охорони праці під час будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг, затверджених наказом Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 28 грудня 2009 року N 216, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15 березня 2010 року за N 218/17513;

дотримання відповідності прийнятої технології (методу) виконання робіт кліматичним, сезонним (погодним), ґрунтовим та іншим місцевим особливостям;

<http://yurist-online.org/>

безперебійну експлуатацію автомобільної дороги (під час виконання ремонтних робіт) з мінімальним зниженням пропускної спроможності і швидкості руху (за необхідності у разі ремонту деяких ділянок влаштовуються тимчасові об'їзні дороги);

постійний операційний контроль якості під час виконання всіх технологічних операцій з метою забезпечення можливості коригування технологічних процесів.

5. Під час виконання робіт на автомобільних дорогах з відкритим сполученням з автомобільними дорогами загального користування або вулицями особовий склад, задіяний для виконання робіт, повинен мати сигнальний одяг (жилети або пояси жовтогарячого кольору із світловідбивною поверхнею), який надягається поверх спецодягу.

Забороняється виконувати роботи в темний час доби без освітлення або при недостатньому освітленні, під час туману, сильного дощу і снігопаду, а також без огороження і необхідних дорожніх знаків.

Роботи на дорогах проводяться після огороження та облаштування ділянки або місця проведення робіт технічними засобами організації дорожнього руху. До початку робіт відповідальним за їх виконання (командиром підрозділу, старшим на об'єкті робіт) складається тимчасова індивідуальна схема організації дорожнього руху в місці проведення робіт, яка підписується начальником інженерної служби військової частини і затверджується командиром військової частини.

Військова та спеціальна техніка на місці проведення робіт повинна бути із включеною аварійною сигналізацією.

V. Виконання робіт з експлуатаційного утримання і ремонту автомобільних доріг

1. Роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг направлені на попередження або ліквідацію наслідків впливу на дорогу і дорожні споруди різноманітних природних факторів: опадів, поверхневих і ґрунтових вод, вітру, температури тощо, а також на підтримання доріг у чистоті і порядку.

Роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг і дорожніх споруд включають: технічний нагляд за дорогою, дорожніми спорудами та смугою відведення для своєчасного виявлення та усунення дефектів на них, забезпечення роботи елементів дороги і споруд у різні періоди року, утримання їх в експлуатаційному стані, зимове утримання, інженерно-технічні та аварійні роботи згідно з чинним законодавством.

Роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг проводяться безперервно протягом року і діляться на весняні, літні, осінні та зимові.

У весняно-літньо-осінній період здійснюються роботи, пов'язані з доглядом і усуненням незначних деформацій та руйнувань на проїзній частині, земляному полотні, елементах облаштування і обстановки дороги.

<http://yurist-online.org/>

Обсяги робіт з експлуатаційного утримання автомобільних доріг визначаються залежно від протяжності автомобільної дороги, її транспортно-експлуатаційного стану, типу дорожнього покриття, наявності штучних споруд, елементів облаштування та інших факторів.

Роботи у весняний період здійснюються з метою ліквідації наслідків зимового періоду, встановлення оптимальних режимів руху на ділянках автомобільної дороги з недостатньою міцністю дорожнього одягу (обмеження руху за кількістю та вантажопідйомністю транспорту).

Роботи у літній період здійснюються з метою покращення умов для руху (чистота проїзної частини, оновлення обстановки на дорозі, особливо дорожніх знаків).

Роботи в осінній період здійснюються з метою підготовки дорожнього одягу до зимового періоду, відведення з дороги дощових вод.

2. Зимове утримання автомобільних доріг здійснюється згідно з Технічними правилами ремонту і утримання вулиць та доріг населених пунктів.

Уся система заходів із зимового утримання автомобільних доріг повинна забезпечити умови для руху автотранспорту, максимально полегшити роботи з ліквідації ожеледиці та зменшити фінансові витрати на їх виконання.

Для виконання зазначених вимог здійснюють заходи із:

профілактики ожеледиці, метою яких є недопущення або максимальне ослаблення її дії на автомобільній дорозі;

запобігання утворенню снігових заносів шляхом улаштування постійних та тимчасових засобів снігозахисту;

видалення снігових і льодових утворень на дорозі та зменшення їх впливу на автомобільний рух.

Основними завданнями військових частин з підтримання в експлуатаційному стані автомобільних доріг у зимовий період є:

організація робіт із зимового утримання закріплених автомобільних доріг;

забезпечення ефективного використання матеріально-технічних та фінансових ресурсів, призначених для зимового утримання автомобільних доріг;

своєчасне інформування користувачів автомобільних доріг про умови руху на автомобільних дорогах.

За неможливості здійснювати зимове утримання закріплених автомобільних доріг господарським способом (велика протяжність автомобільних доріг та інтенсивність руху, розміщення в районах з несприятливими кліматичними умовами, відсутність сил та засобів, необхідних для зимового утримання автомобільних доріг) заходи із зимового утримання цих автомобільних доріг проводяться підрядним способом на договірних умовах.

3. Основні роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України наведено в додатку 5 до цих Правил.

Основні роботи з поточного ремонту автомобільних доріг Міністерства оборони України наведено в додатку 6 до цих Правил.

Капітальний ремонт виконується комплексно щодо всіх споруд та елементів дороги. При відповідному обґрунтуванні допускається проведення вибіркового капітального ремонту окремих ділянок і елементів дороги, а також дорожніх споруд (капітальний ремонт мостів, переправ, споруд дорожньої служби тощо). До капітального ремонту можуть бути включені роботи з поточного ремонту елементів дороги і дорожніх споруд, якщо зазначені роботи не були виконані до його початку.

Основні роботи з капітального ремонту автомобільних доріг Міністерства оборони України наведено в додатку 7 до цих Правил.

4. Вартість робіт з ремонту і утримання автомобільних доріг розраховується на підставі економічно обґрунтованих планових витрат відповідно до чинного законодавства.

5. Оплата робіт здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України в межах асигнувань на відповідний рік, затверджених кошторисом Міністерства оборони України на ці цілі.

VI. Контроль якості дорожніх робіт, приймання виконаних робіт

1. Контроль якості дорожніх робіт здійснюється комісією військової частини (установи, організації) з метою перевірки дотримання норм і правил під час виконання робіт з ремонту і утримання автомобільних доріг.

Контроль якості включає:

вхідний контроль проектної документації, конструкцій, виробів, матеріалів та устаткування;

операційний контроль виробничих процесів;

приймальний контроль.

Під час вхідного контролю перевіряються проектна документація, відповідність конструкцій, виробів, матеріалів та устаткування вимогам робочої документації, паспортам, сертифікатам та іншим супровідним документам.

Операційний контроль виробничих процесів здійснюється під час виконання робіт з ремонту й утримання автомобільних доріг і забезпечує своєчасне виявлення дефектів, причин їх виникнення та вжиття заходів щодо їх запобігання та усунення.

Під час операційного контролю перевіряється дотримання технології виконання дорожніх робіт та їх відповідність вимогам нормативних документів.

Під час приймального контролю перевіряється якість виконаних робіт на автомобільній дорозі або її ділянці, а також на окремих об'єктах (штучних спорудах) у разі, якщо роботи необхідно виконувати послідовно.

Окремі складні конструкції або штучні споруди, закінчені будівництвом або ремонтом, підлягають прийманню в процесі будівництва (ремонту) із складанням відповідного документа згідно з чинним законодавством.

За результатами контролю оформлюються акти перевірок, в яких відображаються основні висновки щодо відповідності чи невідповідності матеріалів і робіт діючим вимогам та зазначаються причини виявлених у процесі контролю недоліків і рекомендації щодо їх усунення.

2. Приймання закінчених робіт проводиться відповідно до чинного законодавства.

Приймання в експлуатацію повинно проводитись у сприятливий для візуального обстеження час. Не дозволяється приймання автомобільних доріг за наявності снігового покриву.

Забороняється приймати в експлуатацію автомобільні дороги з недоробками, без обладнання їх дорожніми знаками й огорожувальними спорудами.

3. Для приймання робіт з експлуатаційного утримання і поточного ремонту наказом командира (начальника) військової частини (організації, установи) призначається комісія.

Приймання робіт з експлуатаційного утримання автомобільної дороги та її поточного ремонту оформлюється актом з доданням відомості виконаних робіт. Форму акта приймання робіт з поточного ремонту (експлуатаційного утримання) автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди) наведено в додатку 8 до цих Правил.

4. За результатами роботи комісії, крім документів, указаних у пункті 3 цього розділу, оформлюються акт приймання виконаних будівельних робіт, довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати за формами згідно з чинним законодавством.

<http://yurist-online.org/>

Вартість робіт, включених до зазначених вище документів, визначається згідно з чинним законодавством.

5. Порядок приймання в експлуатацію автомобільних доріг, на яких закінчено капітальний ремонт, здійснюється згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року N 461 "Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів" (із змінами).

6. Усі документи з приймання дорожніх робіт затверджуються командиром (начальником) військової частини (організації, установи), яка призначила приймальну комісію. Зазначені документи (в одному примірнику) надсилаються до Центрального управління інженерного забезпечення.

VII. Організація і безпека дорожнього руху

1. Командир (начальник) військової частини (організації, установи), за якою закріплена автомобільна дорога, вживає заходів щодо організації та безпеки дорожнього руху на ній, недопущення дорожньо-транспортних пригод (далі - ДТП) згідно з чинним законодавством.

Під час організації зазначених заходів необхідно враховувати: наявні обмеження та інтенсивність руху транспортних засобів, порядок організації дорожнього руху згідно з проектом дороги, технічний стан автомобільної дороги, зміни у придорожній обстановці, що відбулися протягом експлуатації дороги, кліматичні й погодні умови та інші фактори.

Заходи з організації і забезпечення безпеки руху враховуються під час річного планування експлуатаційного утримання автомобільних доріг.

Під час планування заходів з організації і забезпечення безпеки руху враховуються:

можливість вільного користування автомобільною дорогою цивільним автомобільним транспортом (відкрите сполучення з дорогою (дорогами) загального користування);

інтенсивність, склад та швидкісний режим руху;

результати аналізу ДТП;

результати комісійних обстежень стану доріг та дорожніх споруд;

вимоги органів Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України та ВІБДР ВСП.

Під час планування ремонту автомобільних доріг у першу чергу передбачають заходи з усунення недоліків на аварійно небезпечних ділянках, а також ділянках із найбільш несприятливими умовами з точки зору забезпечення безпеки руху.

На період виконання робіт з ремонту і утримання автомобільних доріг виконавець робіт (підрядник) повинен вжити всіх заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до вимог чинного законодавства.

Посадові особи ВІБДР ВСП можуть обмежувати або забороняти проведення ремонтно-будівельних та інших робіт на автомобільних дорогах, якщо при цьому не виконуються вимоги чинного законодавства.

У разі отримання інформації про ДТП на автомобільній дорозі командир (начальник) військової частини (організації, установи) організовує її обстеження згідно з вимогами пункту 4 розділу III цих Правил.

Під час вивчення дорожніх умов на місці ДТП встановлюється наявність необхідних дорожніх знаків, транспортних і пішохідних огорожень, тротуарів, зелених насаджень та інших елементів автомобільної дороги, а також відмічаються недоліки в утриманні дороги, відпрацьовуються конкретні заходи щодо поліпшення експлуатаційного стану ділянки дороги.

Перелік основних недоліків в експлуатаційному утриманні ділянки автомобільної дороги (IV і V категорій), що зазначаються під час розслідування ДТП та огляду місця їх вчинення, визначається чинним законодавством.

Про зазначені ДТП військові частини після отримання акта обстеження ділянки вулично-шляхової мережі від уповноваженого підрозділу Національної поліції України надсилають до Центрального управління інженерного забезпечення повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду на автомобільній дорозі військової частини (додаток 9).

2. Дорожні знаки на автомобільних дорогах повинні бути встановлені на опорах або на металевій консолі відповідно до Правил дорожнього руху.

Місця встановлення дорожніх знаків на автомобільних дорогах визначаються проектом дороги та відображаються в Технічному паспорті.

У разі погіршення дорожніх умов руху транспорту (деформації, слизьке дорожнє покриття), змін придорожньої обстановки, проведення дорожньо-ремонтних робіт на дорозі встановлюються додаткові дорожні знаки.

У разі отримання повідомлення (з будь-якого джерела) про відсутність дорожнього знака або про його незадовільний стан військова частина, за якою закріплено автомобільну дорогу, вживає заходів щодо його відновлення. У разі зняття дорожнього знака для ремонту на його місце встановлюють новий знак.

Роботи з утримання і ремонту дорожніх знаків, встановлених на дорозі, виконують протягом усього року, до них належать: очищення знаків і опор від пилу, бруду, снігу; фарбування опор і тильних сторін знаків; миття лицьових сторін знаків; заміна або підтягування болтів, кріплення знаків і опор; випрямлення або заміна опор; випрямлення щитів тощо.

Необхідність виконання робіт з утримання дорожніх знаків визначають після перевірки їх стану, яка здійснюється навесні, на початку осені і взимку.

Забезпечення військових частин дорожніми знаками для обладнання закріплених за ними автомобільних доріг здійснюється за нарядами Центрального управління інженерного забезпечення.

3. Дорожня розмітка наноситься відповідно до вимог Правил дорожнього руху.

За умови нескладності необхідної розмітки її нанесення здійснюється господарським способом. Нанесення на покриття написів і символів здійснюється за допомогою спеціально виготовлених для цього шаблонів і ручних фарборозпилювачів.

4. Дорожні огороження і напрямні пристрої встановлюються відповідно до вимог чинного законодавства.

Дорожні огороження призначені для запобігання вимушеним з'їздам транспортних засобів із земляного полотна дороги, проїзної частини мостів, шляхопроводів, естакад, зіткненню із зустрічними транспортними засобами, наїздам на масивні предмети і споруди, розташовані у смузі відведення дороги. Висота огороження - 0,75 - 0,8 м.

Тип огорожень обирають з урахуванням інтенсивності руху, геометричних параметрів дороги, розмірів розділювальних смуг, наявності на дорозі елементів дорожніх споруд, кліматичних умов району прокладання дороги.

Напрямні пристрої діляться на напрямні стовпчики, тумби із штучним освітленням або світловідбивною поверхнею.

Напрямні стовпчики і тумби призначені для забезпечення видимості зовнішнього краю узбіч і небезпечних перешкод у темну пору доби та за несприятливих метеорологічних умов. Висота напрямних стовпчиків і сигнальних тумб - 0,75 - 0,8 м.

За встановлення дорожніх огорожень і напрямних пристроїв їх правильне розміщення та експлуатацію відповідає військова частина (організація, установа), за якими закріплені автомобільні дороги.

VIII. Охорона навколишнього природного середовища

Ремонт і утримання автомобільних доріг на всіх етапах виконання робіт здійснюється відповідно до Законів України "Про охорону навколишнього природного середовища", "Про автомобільні дороги".

**Начальник Головного управління
оперативного забезпечення
Збройних Сил України
генерал-майор**

М. І. Кравчук

Додаток 1
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 2 розділу II)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник Центрального управління
інженерного забезпечення Головного управління
оперативного забезпечення Збройних Сил
України

(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

"__" _____ 20__ року

ТЕХНІЧНИЙ ПАСПОРТ N ____
автомобільної дороги

(назва, довжина, км)

Категорія _____ Рік введення в експлуатацію _____

N технічного паспорта, який підлягає заміні _____

Автомобільна дорога передана на утримання і експлуатацію

(військова частина, установа, організація, адреса)

Зміни, внесені станом:

на " ____ " _____ 20__ року

на " ____ " _____ 20__ року

на " ____ " _____ 20__ року

I. План автомобільної дороги

Умовні позначення:

Масштаб 1:10000

II. Лінійний графік автомобільної дороги

1	Розгорнутий план дороги із ситуацією	Ліворуч	(план)
		Праворуч	

2	Тип покриття, ширина проїзної частини і земляного полотна	___ р.																
		___ р.																
		___ р.																
		___ р.																
3	Штучні споруди	___ р.																
		___ р.																
4	Ґрунт земляного полотна																	
5	Пікети	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
6	Кілометри										1 км							

Масштаб по горизонталі 1:5000

Примітка. При довжині автомобільної дороги понад 1,5 км лінійний графік нарощується на всю довжину дороги.

III. Штучні споруди автомобільної дороги

Кілометр (пікет)	Назва водостоку	Габарит, м	Навантаження, т	Матеріал і конструкція	Мости		Труби	
					довжина по настилу, пог. м	кількість опор, шт.	отвір, м	довжина, пог. м

--	--	--	--	--	--	--	--	--

IV. Технічні засоби організації дорожнього руху

Рік	Знаки дорожні, штук						Розмітка верти- кальна і горизон- тальна, кв. м	Світло- фори, шт.	Дорожні огорожі, пог. м	Напрямні пристрої, шт.	Примітка
	попе- реджу- вальні	пріори- тету	забо- ронні	наказові	інфор- маційно- вказівні	інші					

V. Ремонти автомобільної дороги

Рік	Вид ремонту	Дорожній одяг	Обсяг	Будівництво і перебудова			
				мостів		труб	
				шт.	пог. м	шт.	пог. м

VI. Вартісні показники, витрати коштів на утримання і ремонт автомобільної дороги, тис. грн

Кошторисна вартість дороги _____ станом на " ____ " _____ 20__ року (дата введення в експлуатацію)

Показники	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.	_____ р.
Балансова вартість на початок року																		
Витрачено, усього, у тому числі:																		
на капітальний ремонт																		
на поточний ремонт																		
Знос за період експлуатації																		
Балансова вартість на кінець року																		

VII. Протяжність автомобільної дороги за типами покриття

Назва типів покриття	Зміни за роками, км														
	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.	___ р.
Загальна протяжність															
у тому числі:															
цементобетонних															
асфальтобетонних															
щебневих (гравійних), оброблених органічними в'язучими матеріалами															
брукованих															
щебневих (гравійних)															
грунтових укріплених															

Командир (начальник) військової частини (організації, установи) _____

(військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)

М. П. "___" _____ 20__ року

Рекомендації щодо заповнення технічного паспорта автомобільної дороги

1. Номер технічного паспорта встановлюється дорожньою службою Центрального управління інженерного забезпечення і складається з умовних позначень, які відображають облікові дані щодо місцезнаходження та належності автомобільної дороги.

Наприклад:

09/БЦ/34/СВ/17,

де 09 - загальнодержавна поштова індексація населеного пункту, в якому дислокується військова частина;

БЦ - Біла Церква (дві літери назви населеного пункту);

34 - номер військового містечка (за обліком квартирно-експлуатаційних органів), до якого забезпечується під'їзд;

СВ - військова частина Сухопутних військ Збройних Сил України (ПС - Повітряних Сил Збройних Сил України, ВМС - Військово-Морських Сил Збройних Сил України, ЦП - військові частини, які не належать до видів Збройних Сил України);

17 - порядковий номер дороги за обліком Центрального управління інженерного забезпечення.

2. Технічні паспорти на новозбудовані та введені в експлуатацію автомобільні дороги заводять не пізніше ніж через один місяць після затвердження актів державної приймальної комісії.

3. План автомобільної дороги відображається у вигляді схеми на розгорнутому аркуші формату А3 (за необхідності - у вигляді склейки) в масштабі 1:10000. За неможливості розмістити план на розгорнутому аркуші дозволяється використовувати масштаб 1:25000.

На плані відображаються: ділянка дороги загального користування із зазначенням її напрямку (назва населених пунктів), автомобільна дорога із штучними спорудами та ситуація на місцевості у смузі по 100 м від осі дороги, а також межа об'єкта, до якого забезпечується під'їзд.

Початок автомобільної дороги (нульовий пікет - ПК-0) визначається як перетинання її вісі з віссю дороги загального користування. Дорога розбивається на пікети (по 100 м) і кілометри.

Дорога позначається подвійною лінією і певними кольорами (залежно від типу дорожнього покриття):

чорним - асфальтобетонне покриття;

сірим - цементобетонне покриття (цементобетонні плити);

синім - щебенеve або гравійне покриття, оброблене органічними в'язучими матеріалами;

зеленим - бруківка;

коричневим - щебенеve або гравійне покриття;

жовтим - ґрунтове покриття.

4. На лінійному графіку у графі 1 відображається розгорнутий (у прямому вигляді) план автомобільної дороги із ситуацією в масштабі 1:5000.

У графі 2 умовними позначеннями відображається тип покриття із використанням кольорів та зазначається ширина проїзної частини і земляного полотна (наприклад: 6 (10), де 6 - ширина проїзної частини, 10 - ширина земляного полотна).

У графі 3 відображається розміщення на дорозі штучних споруд і зазначаються їх характеристики (наприклад: залізобетонний міст ЗБ 20-6 (60), де ЗБ - матеріал мосту, 20 - довжина, 6 - габарит проїзної частини, 60 - вантажопідйомність у тоннах).

У графі 4 відображається ґрунт земляного полотна (піщаний, супіщаний, суглинистий, глинистий тощо).

5. Розділ III "Технічні засоби організації дорожнього руху" заповнюється під час складання паспорта, надалі - станом на 01 січня кожного року.

6. У розділах IV і V враховуються тільки фізичні обсяги і вартісні показники поточного і капітального ремонтів.

7. Технічний паспорт складається у двох примірниках. Перший примірник зберігається у військовій частині, другий - у Центральному управлінні інженерного забезпечення.

Додаток 2
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 6 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир (начальник) військової частини
(установи, організації) _____

(військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 20__ року

АКТ

_____ огляду
(загального/часткового)
автомобільної дороги _____
(адреса, номер військового містечка)

станом на " ___ " _____ 20__ року

Автомобільна дорога закріплена _____

Номер технічного паспорта _____

Рік і вид останнього ремонту _____

Техніко-економічні показники дороги:

довжина, км _____;

ширина земляного полотна, м _____;

тип дорожнього одягу _____;

ширина проїзної частини, м _____;

інтенсивність руху, автомобілів за добу _____;

основний вид транспорту _____;

інші показники _____

ВІДОМІСТЬ дефектів і необхідних робіт

№ з/п	Місце виявлення дефекту (межа ділянки дороги, довжина, м)	Стислий опис дефекту та причини його виникнення	Необхідні заходи щодо усунення дефектів (із зазначенням орієнтовного обсягу робіт)
Земляне полотно			

Проїзна частина			
Штучні споруди			
Обстановка дороги та інші споруди			

Висновок: _____
(загальний технічний стан дороги, рішення щодо необхідності проведення певного виду ремонту)

Голова комісії _____
(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____
(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

"__" _____ 20__ року

Додаток 3
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 6 розділу III)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Командир (начальник) військової частини
(установи, організації) _____

(військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 20__ року

АКТ

позачергового огляду автомобільної дороги

(номер технічного паспорта, адреса, номер військового містечка)

дата, час роботи комісії: _____

№ з/п	Місце виявлення дефекту (межа ділянки дороги, довжина, м)	Стислий опис дефекту та причини його виникнення	Необхідні заходи щодо усунення дефектів (із зазначенням орієнтовного обсягу робіт)

Висновок: _____
(рішення щодо необхідності проведення певного виду ремонту)

Голова комісії _____
(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____
(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

(посада, військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 20__ року

Додаток 4
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 2 розділу IV)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир (начальник) військової частини
(установи, організації) _____

(військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 20__ року

ДЕФЕКТНИЙ АКТ

<http://yurist-online.org/>

на _____
(назва об'єкта, вид робіт)

Умови виконання робіт _____

Обсяги виконання робіт

№ з/п	Назва робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість	Примітки

Склав _____
(посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Перевірив _____
(посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Додаток 5
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України

(пункт 3 розділу V)

Основні роботи з експлуатаційного утримання автомобільних доріг Міністерства оборони України

1. Експлуатаційне утримання земляного полотна

Основними роботами з експлуатаційного утримання земляного полотна та водовідвідних споруд є:

профілювання та планування узбіч і укосів на окремих ділянках;

ліквідація розмивів, промоїн, деформацій і руйнувань земляного полотна;

розчищення земляного полотна від обвалів, зсувів, селевих виносів, осипів та каменепадів, снігових лавин;

прочищення водовідвідних каналів;

догляд за водовідводом з поверхні дорожнього одягу і земляного полотна.

Роботи з утримання земляного полотна спрямовані на збереження його поздовжнього та поперечного профілю, постійне підтримання в робочому стані різноманітних водоприймальних, водовідвідних і водопропускних споруд, що забезпечує належну надійність земляного полотна, узбіч і укосів. Особливу увагу необхідно приділяти ділянкам з несприятливими ґрунтовими та гідрологічними умовами і особливо на місцях небезпечного здійснення, на болотах і в місцевостях зі штучним зрошенням.

Головні вимоги до робіт з утримання земляного полотна і водовідвідних споруд за періодами року:

у весняний період необхідно уникати або максимально зменшувати перезволоження ґрунтів земляного полотна талими і ґрунтовими водами;

у літній період необхідно виконувати роботи з догляду та усунення незначних деформацій і пошкоджень конструктивних елементів земляного полотна (узбіччя, укоси, водовідвід);

в осінній період необхідно попереджати перезволоження земляного полотна атмосферними опадами і ґрунтовими водами.

<http://yurist-online.org/>

Весняний період особливо відзначається несприятливим впливом природних факторів, внаслідок чого виникають умови, що сприяють максимальному зволоженню земляного полотна. Необхідно своєчасно виявляти місця застою води, замулення, проводити очищення узбіч від снігу та льоду, виконувати роботи, що забезпечують швидке відведення талих вод (своєчасно видаляти перешкоди і руйнування, що заважають стоку). Поверхню укосів виїмок, які мають вихід ґрунтових вод, доцільно очищати від снігу з видаленням його за межі виїмки.

У кінці весняного періоду, коли ґрунт підсохне, виконують такі роботи:

засипання ґрунтом окремих вибоїн, колій та інших пошкоджень на поверхні узбіч;

заповнення ґрунтом промоїн, ям і провалів на укосах насипів і виїмок;

планування й ущільнення ґрунтів узбіч;

планування укосів насипів і виїмок для усунення невеликих пошкоджень;

відновлення пошкодженого трав'яного покриву укосів і узбіч (якщо вони укріплені травою);

відновлення ухилів узбіч та укосів.

На укріплених узбіччях під час відновлення деформованих ділянок застосовують матеріали, аналогічні тим, які застосовувалися для їх укріплення.

Ґрунтові узбіччя з важких суглинистих ґрунтів доцільно зміцнювати піщаним ґрунтом.

У літній період виконують роботи зі скошування трав і дрібної порості на узбіччях, укосах, у водовідвідних канавах і смузі відведення, забезпечують умови швидкого стоку води в осінній період.

До початку інтенсивних осінніх атмосферних опадів уся система дренажу і водовідводу має бути у робочому стані, укоси і узбіччя повинні мати рівну поверхню і ухили, які визначаються місцевими ґрунтовими і кліматичними умовами. Бічні водовідвідні канали і лотки поблизу ділянок, схильних до здійснення, до закінчення літнього періоду повинні бути ретельно очищені і за необхідності заглиблені.

В осінній період необхідно слідкувати за роботою дренажної і водовідвідної систем, своєчасно очищати їх від замулювання і засмічування.

Обдернування укосів земляного полотна і водовідвідних каналів повинно проводитись у вегетаційний період (до 01 жовтня).

<http://yurist-online.org/>

Смуги дерну завширшки менше ніж 1 м повинні врізатися в укiс, а бiльш широкi смуги складаються на спланований укiс i крiпляться до нього кiлочками завдовжки 0,2 м та бiльше (не менше ніж 8 кiлочкiв на 1 м²).

Насiння травосумiшей повинно висiватися при товщинi шару гумусового ґрунту не менше ніж 5 см.

2. Експлуатацiйне утримання дорожнього одягу i покриття

Основними роботами з експлуатацiйного утримання дорожнього одягу i покриття є:

засипання кам'яними матерiалами мiсць виступання органiчних в'язучих на поверхню покриття;

розбирання дiлянок дорiг;

вiдновлення та заміна окремих бордюрiв (за наявностi).

Для лiквiдацiї деформацiй i руйнувань на ґрунтових, гравiйних i щебених покриттях, спричинених рухом автотранспорту i природними факторами, необхідно проводити систематичнi роботи з утримання дорожнього одягу, якi полягають у проведеннi ямкового ремонту, усуненнi хвиль i колiй, виправленнi поперечного профiлю перiодичним профiлюванням з метою створення необхідного поперечного ухилу проїзної частини та знепилювання й очищення дорожнiх покриттiв.

Профiлювання виконують у весняний, лiтнiй та осiннiй перiоди. Кiлькiсть профiлювань за сезон залежить вiд iнтенсивностi руху, погодних умов i стану покриття.

Перше профiлювання проводять ранньою весною (пiсля танення снiгу) автогрейдером чи грейдером за один - два проходи по одному слiду. Виконувати роботи з профiлювання сухого покриття небажано.

Для забезпечення проїзду автотранспорту на ґрунтових, гравiйних та щебених покриттях необхідно проводити систематичнi роботи з прибирання дрiбного гравiю з проїзної частини дороги.

У перiоди сильного зволоження проїзної частини ґрунтових дорiг рух на дорогах обмежується. Потужнiсть руху необхідно вiдновлювати пiсля просихання проїзної частини, коли вiдносна вологiсть ґрунту дорiвнює 0,7, i розрiвнювання її поверхнi.

3. Особливості утримання бруківок

Роботи з утримання бруківок полягають у догляді за слабкими та схильними до зривання ділянками доріг, забезпеченні водовідводу, усуненні хвиль, просідань та інших дефектів.

Під час аварійних робіт з ремонту бруківок покриття, що підлягає ремонту, розбирають, каміння сортують за розмірами.

Забруднений дренальний (піщаний) шар видаляють повністю або частково. У разі його заміни дно дорожнього корита профілюють і ремонтують водовідвідні конструкції. Потім влаштовують новий дренальний шар із плануванням і ущільненням. Після цього переходять до укладання каміння. Під час використання колотого каміння проводять ретельне клинцювання і осаджують бруківку легким трамбуванням. Розсипають дрібний щебінь розміром 5 - 15 мм і мітлами змітають його у шпарки між камінням бруківки.

Трамбують бруківку механічними трамбівками масою 25 - 30 кг. Після цього розсипають щебінь фракції 5 - 15 мм і знову трамбують.

Відремонтовані ділянки засипають піском більшої фракції та дрібним гравієм. На ділянках, що ремонтуються, каміння укладають у пісок таким чином, щоб воно було вище на 1 - 2 см для запасу на осідання. Відремонтовані ділянки трамбують проходами по колу від країв до центру. За значного обсягу робіт відремонтовані місця після розсипання дрібного щебеню і першого трамбування ущільнюють котками.

Під час ремонту країв бруківки спочатку відновлюють верстовий ряд з підсипанням до нього ґрунту і ретельним його ущільненням з боку узбіччя. Потім відновлюють (закладають) зруйновані місця. Замість відбракованого після розбирання бруківки каміння додається нове у кількості, що визначається на місці. Відремонтовані ділянки засипають піском чи дрібним гравієм, перекриваючи стару бруківку не менше ніж на 0,5 м. Шар засипки протягом двох - трьох тижнів підтримують у належному стані, змітаючи пісок і підсипаючи його за необхідності.

4. Особливості утримання щебених і гравійних покриттів, оброблених органічними в'язучими матеріалами

Роботи з утримання щебених і гравійних покриттів, оброблених органічними в'язучими матеріалами, полягають у ремонті, догляді та захисті від руйнування, засипанні кам'яними матеріалами місць виступання органічних в'язучих, прибиранні пилу та бруду, митті за допомогою поливально-мийних машин.

На слабких ділянках (особливо де земляне полотно дуже зволене) та в місцях зривання проводять тимчасові заходи зі збільшення несучої здатності шляхом укладання щитів, хмизу, дощок, дернового ґрунту з подальшим їх прибиранням після просихання земляного полотна. За неможливості виконання таких заходів чи недостатньої їх ефективності зменшують інтенсивність руху автомобілів великої вантажопідйомності, знижують швидкість чи зовсім закривають рух, спрямовуючи його в об'їзд, використовуючи засоби організації дорожнього руху.

<http://yurist-online.org/>

Підготовка покриття до ямкового ремонту полягає у фрезеруванні або вирубуванні пошкоджених ділянок за позначеним контуром прямокутного обриса (з перекриттям 2 - 4 см незруйнованої частини покриття), ретельному очищенні і змащуванні стінок вибоїн рідким органічним в'язучим, розігрітим до 60° С, за температури повітря не нижче 5° С.

Роботи щодо ямкового ремонту чорних щебених і чорних гравійних покриттів проводять з використанням чорних щебених і чорних гравійних сумішей, в яких в'язучим є бітум або бітумні емульсії. У деяких випадках використовують холодну асфальтобетонну суміш.

Для ремонту покриттів з незначними дефектами застосовують бітумні мастики або пасти. Ремонт покриттів з використанням мастик проводять методом прямого або зворотного просочування. Мастики можна застосовувати для обмазування вибоїн у разі заповнення їх холодною асфальтобетонною сумішшю.

5. Особливості утримання асфальтобетонних покриттів

Основними роботами з утримання асфальтобетонних покриттів є:

ліквідація деформацій і невеликих руйнувань;

розподіл кам'яних матеріалів на місцях "випотівання" органічних в'язучих;

очищення від пилу та бруду, миття за допомогою поливально-мийних машин.

Як тимчасовий захід ямковий ремонт дозволяється проводити холодною асфальтобетонною сумішшю, холодними бітумно-мінеральними сумішами, гарячим чи холодним чорним щебенем відповідної фракції.

Вибоїну готують до ремонту шляхом обробки країв пневматичним інструментом, фрезою або застосовуючи розігрів пальниками інфрачервоного випромінювання з подальшим очищенням від пилу та бруду.

Роботи з ремонту покриття, улаштованого з асфальтобетонних сумішей, проводять, як правило, гарячими асфальтобетонними сумішами приблизно того самого складу, що й покриття, за температури повітря не нижче 10° С.

Як тимчасовий захід під час ямкового ремонту дозволяється застосовувати холодні асфальтобетонні суміші, холодні бітумно-мінеральні суміші, гарячий чи холодний чорний щебень відповідної фракції. При цьому холодні суміші попередньо розігрівають.

Залежно від глибини підготовленої вибоїни гарячу суміш укладають в один чи декілька шарів: за глибини вибоїни до 5 см - в один шар, за більшої глибини - у два.

Ремонт вибоїн завглибшки більше ніж 5 см виконують у такій технологічній послідовності: краї вибоїни обрубують, вибоїну вичищають від ламаного матеріалу, пилу та бруду, дно і стінки змащують в'язким бітумом у кількості 0,5 - 0,6 л/м² або рідким бітумом 0,35 - 0,4 л/м² і виконують пошарове укладання гарячих сумішей за температури 140 - 160° С.

За наявності на покритті сітки дрібних тріщин, що виникли через недостатню міцність основи, їх не закривають, а на площі, трохи більшій зруйнованого місця, ламають дорожнє покриття. Після цього видаляють матеріал покриття, основи і підстилкового шару і влаштовують нову основу й асфальтобетонне покриття з пошаровим ущільненням.

За наявності невеликих (ізолюваних одна від одної) вибоїн суміш ущільнюють трамбівками чи ручними вібротрамбівками. Ущільнення виконують від країв до середини, при цьому поверхня відремонтованих місць після ущільнення має бути на рівні основного покриття.

6. Особливості утримання цементобетонних покриттів

До робіт з ремонту цементобетонних покриттів належать ремонт пошкоджень крайок біля швів, граней плит й окремих руйнувань поверхні, усунення місцевих просідань тощо.

Раковини, вибоїни, окремі невеликі площі поверхневого руйнування заповнюють цементними і полімербетонними сумішами, а також сумішами на рідкому промисловому склі.

В окремих випадках можливе використання асфальтобетонних сумішей. Склад ремонтних сумішей підбирається для кожного окремого випадку залежно від матеріалів, що використовуються.

Ремонт покриття матеріалами на основі мінеральних в'язучих (цементобетонна суміш, суміш на рідкому склі) має виконуватись у теплу пору року за температури повітря не нижче 5° С. Полімербетонну суміш використовують при температурі повітря не нижче 15° С. Суміш укладають на очищену від пилу і бруду суху поверхню бетону (цементобетонну суміш укладають на попередньо зволожену поверхню).

Під час використання цементних і полімербетонних сумішей поверхні покриття, на яких є бітумні, паливні та інші плями, додатково очищують. Плями видаляють механічним способом, випалюванням чи хімічним способом - обробкою поверхні розчином (28 %) соляної кислоти з розрахунку 0,4 - 0,5 л/м². Потім покриття ретельно миють водою і просушують.

Під час ремонту покриття мають використовуватися дорожні дрібнозернисті (піщані), звичайні (щебеневі) цементобетонні суміші, а в разі термінового ремонту дозволяється використання швидкотвердіючих бетонів: дрібнозернистих бетонів, виготовлених на рідкому склі за спеціальною технологією, звичайних і дрібнозернистих бетонів на глиноземному, а також на розширювальних цементах.

Для ремонту пошкоджень завглибшки до 5 см слід використовувати дрібнозернистий (піщаний) дорожній цементобетон. За наявності глибини руйнування більше 5 см використовують піщані чи звичайні бетони з максимальним розміром щебеню до 20 мм. За 10 - 20 хвилин до укладання цементобетонної суміші на підготовлену поверхню тонким шаром наносять цементний клей, приготований з пластифікованого цементу марки не нижче ніж 500, зі співвідношенням цемент - вода - 1,6 - 1,7.

Готову суміш рівномірно розподіляють кельмами та дерев'яними прасками на 3 - 4 см вище поверхні покриття, ущільнюють ручними чи механічними трамбівками за два-три удари по кожному сліду, а потім поверхневим вібратором.

7. Експлуатаційне утримання мостів

Роботи з експлуатаційного утримання мостів полягають у такому:

ліквідація пошкоджень елементів штучних споруд (бар'єрних та перильних огорожень, настилів, стояків та підпірних стінок, дренажних систем, конусів, кам'яної кладки, штукатурки тощо);

усунення деформацій, тріщин, руйнувань захисних шарів;

фарбування елементів мостових споруд або їх окремих елементів;

антисептування та заміна пошкоджених елементів дерев'яних мостів;

заміна дефектних заклепок, болтів;

ліквідація розмивів та відновлення, укріплення берегів у зоні штучних споруд;

виявлення тріщин і сколювань на бетонних елементах та своєчасне вжиття запобіжних заходів;

видалення сторонніх предметів для забезпечення стоку зливових та паводкових вод;

заготовка щитів, закриття восени і відкриття навесні отворів труб.

Усі елементи проїзної частини мосту та підходів до нього слід: постійно прибирати від сміття, снігу, наносів та зайвих речей, щоб не допустити утворення валків із наносів біля тротуарів, під смугою огорожень, на ґратах водоскидних труб, у зазорах бордюрів, вікнах огорож, на конусах під мостом, під водоскидами та на тротуарах і карнизах; постійно контролювати додержання встановленого режиму руху по мосту із збереженням у належному стані знаків, розмітки тощо; підтримувати в належному стані огороження проїзної частини, перила, покриття та підходи; запобігати утворенню зон застою поверхневої води, ям, напливів, хвиль на покритті, біля тротуарів і деформаційних швів.

Забороняється лишати розкритими тріщини на покритті, бетонних поверхнях, деформаційні шви, ями та вирви в асфальтобетоні, порожнини, у яких може накопичуватися вода чи бруд.

Забороняється також скидання сміття крізь водовідвідні труби, за перильні огорожі, на конуси чи під міст. Сміття необхідно вивозити після прибирання, не допускаючи його накопичення.

У зимовий період експлуатації першочерговим завданням є запобігання утворенню снігового чи льодового шару. Забороняється використовувати сольові суміші чи розчини як на проїзній частині, так і на підходах до неї по довжині не менше ніж 30 - 50 м, натомість потрібно застосовувати протиожеледні матеріали промислового виробництва, що не містять хлоридів.

Складні дефекти чи пошкодження елементів мостового полотна підлягають позачерговому обстеженню для розроблення рекомендацій з їх усунення та коригування режиму експлуатації.

Своєчасне виявлення та усунення дефектів опор і фундаментів є невід'ємною частиною експлуатації мостової споруди. Особливу увагу під час нагляду слід звертати на стан несучих конструкцій опор, на яких поява дефектів та пошкоджень призводить до зниження несучої здатності споруди.

До таких дефектів та пошкоджень належать:

зміна геометричного положення;

наявність розкритих, що перетинають конструкцію, тріщин (завширшки більше ніж 0,2 мм) на палях, стояках, ригелях - місцях виникнення найбільших напружень;

наявність великих розкритих вертикальних тріщин завширшки більше ніж 1 мм, що перетинають цокольну частину опори і ростверк, з відокремленням масиву бетону;

фільтрація води крізь шви передньої стінки необсипних стояків та відокремлення зворотних стінок або відкрилків обсипного стояка від передньої тріщини;

нахил шафової стінки та підфермової конструкції в бік насипу підходів;

руйнування підфермового каменю.

Для запобігання виникненню дефектів, що знижують як довговічність опори, так і її несучу здатність, потрібно:

не допускати накопичування наносів (чи бруду крізь зруйнований деформаційний шов) на поверхнях елементів опор та стояків;

забезпечувати стік води з поверхонь ригелів та підфермовиків;

поновлювати пошкоджені захисні шари елементів опори, передбачені проектним рішенням;

здійснювати заходи щодо запобігання виникненню дефектів чи консервації їх розвитку;

утримувати в належному стані експлуатаційні пристрої (сходи, огорожі, майданчики тощо).

Нагляд за конструкцією прогонової частини залізобетонних мостів здійснюється для вчасного виявлення дефектів, призначення терміну спеціального огляду та встановлення режиму експлуатації (обмеження руху по споруді або закриття його) і запобігання подальшому руйнуванню.

Більшість дефектів мають бути ліквідовані за спеціальним проектом ремонту чи реконструкції мосту, виконаним на основі результатів обстеження мосту, з призначенням тимчасового режиму його експлуатації.

При постійному нагляді та догляді за металевими прогоновими будовами в першу чергу оглядають усі дефектні місця, де є висока ймовірність появи пошкоджень. Такими місцями є заклепкові з'єднання, зварні шви і місця біля швів, місця різкої зміни перерізів елементів, місця з вхідними кутами, місця приєднання поперечних балок до головних.

Оглядають також усі місця, де можуть накопичуватися бруд, сміття, вода, сніг та лід, визначають ділянки конструкцій, що погано провітрюються і можуть часто зволожуватись. Найбільше засмічуються вузлові з'єднання, елементи, розміщені під деформаційними швами, нижні пояси ферм, місця поблизу водовідвідних труб, опорні частини.

Під час огляду прогонових будов виявляють також пошкодження конструкцій: розриви, пробоїни, вм'ятини, деформації. Такі пошкодження виникають внаслідок ударів транспорту на мостах із рухом униз.

Основними дефектами бетонних і кам'яних мостових споруд є:

порушення роботи елементів водовідводу та дренажу за стояками;

руйнування гідроізоляції склепіння і задніх граней стояків;

тріщини (як правило поздовжні) у кам'яній кладці і бетоні склепінь, рідше - у бокових стінках;

вивітрювання швів кладки, корозія (каменю і бетону), особливо в місцях змінного рівня води і льодоходу, раковини і відколи.

При нерівномірних осіданнях опор у п'яткових і ключових перерізах з'являються великі поперечні тріщини, які свідчать про зміну розрахункової схеми (перетворення склепіння у дво- або тришарнірне) із суттєвим зменшенням несучої здатності споруди.

В однопрогонових аркових мостах вода з проїзної частини відводиться до дренажу по гідроізоляції, прокладеній на склепінні і задніх стояках.

Ознаками поганого водовідводу і незадовільного стану гідроізоляції є мокрі плями і потьоки (з вимиванням вапна або солей бетону) на поверхні зовнішніх граней склепіння й опор.

Водовідвідні труби необхідно періодично прочищати. Щоб запобігти забрудненню поверхні кладки, водовідвідним трубам надають відповідний нахил, подовжують їх за межі склепіння на 15 - 20 см.

Догляд за кам'яними і бетонними мостами, крім звичайних робіт, полягає у спостереженні за їх станом, установленні маяків із алебастру (гіпсу) на тріщини, фіксуванні кінців тріщин незмивною фарбою з унесенням необхідних записів до мостової книги.

За наявності великої кількості дрібних тріщин або вивітрювання на великій площі рекомендується нанести суцільну штукатурку, яка дає змогу спостерігати за стабілізацією або "диханням" тріщини.

Основними заходами з утримання дерев'яних мостів є:

запобігання появі і розвитку гниття;

очищення елементів мосту від бруду, снігу і льоду;

усунення дрібних дефектів;

усунення ослаблення болтів і тяжів;

забезпечення протипожежними засобами.

Проїзну частину мосту і тротуари потрібно постійно очищати від бруду і сміття, а в зимовий період - від снігу.

Для провітрювання берегових опор і прогінних будов малих мостів потрібно зрізати чагарник і скошувати високу траву, які зростають в безпосередній близькості від отвору споруди.

8. Експлуатаційне утримання труб

Основними заходами з утримання труб є підтримання нормального водотоку через трубу і запобігання утворенню дефектів у насипі і проїзній частині над трубою та в конструкції труби, усунення дрібних пошкоджень.

Під час чергових оглядів труб відмічають і фіксують дефекти, які зустрічаються найчастіше:

нерівномірні просідання ланок труб по їх довжині, які здебільшого спостерігаються на торф'яних, глинистих або слабких ґрунтах або утворюються через підмивання фундаментів;

тріщини, деформації і сплющування ланок труб і оголовків, що утворюються під дією навантажень;

мокрі плями і вимивання солей бетону внаслідок пошкодження гідроізоляції і фільтрації води через насип;

відривання оголовків від труби і значні тріщини в оголовках, які виникають внаслідок підмивання фундаментів, нерівномірних осідань, збільшення тиску зволоженого ґрунту на відкритки оголовків;

незадовільний стан стиків ланок (фільтрація води, наявність тріщин).

Крім того, перевіряють стан бетону і кам'яного мурування всіх конструктивних елементів труб і стін, що укріплюють укоси насипу.

<http://yurist-online.org/>

Водопрпусні труби влітку очищають від сміття і мулу, а взимку - від снігу і льоду.

На зимовий період усі труби потрібно закривати на вході і виході щитами із хмизу для запобігання проникненню снігу всередину труби. На водотоках у щитах залишають отвори на випадок відлиги.

Русло на підході до труби рекомендується випрямляти, укріплювати його дно і береги кам'яним накидом. У зоні розтікання потоку за трубою за наявності розмивання берегів їх укріплення обов'язкове. Підводні русла, водобійні колодязі і гальмівник на виході з труби регулярно очищають від наносів та сторонніх предметів. Потрібно також вживати заходів з попередження яроутворень, а в разі їх виникнення - робити закріплення.

У разі виникнення осідання або зсуву ланок труб дефектні шви зашпаровують, а лоток труби вирівнюють бетоном.

Тріщини і раковини в бетоні ланок і оголовків розчищають і штукатурять цементним розчином, попередньо очистивши арматуру від корозії.

9. Основними роботами з експлуатаційного утримання щодо організації та безпеки дорожнього руху є:

заміна та встановлення відсутніх окремих дорожніх знаків, шлагбаумів і стовпчиків, знаків індивідуального проектування, світловідбивних елементів;

усунення незначних пошкоджень огорожень, напрямних пристроїв;

відновлення або нанесення нової вертикальної та горизонтальної розмітки, нанесення тимчасової горизонтальної розмітки;

влаштування огорожень;

укріплення гірських схилів уздовж доріг.

10. Основними роботами у процесі зимового утримання є:

заготівля матеріалів (пісок, шлак, кам'яні висівки, суміші тощо);

виготовлення, влаштування постійних снігозахисних споруд (парканів, ґрунтових валів тощо) та їх періодичне оновлення; виготовлення, встановлення (перестановка), відновлення та демонтаж тимчасових снігозатримувальних засобів (щитів, огорожень, сіток тощо);

обробка доріг протиожеледними матеріалами при ожеледиці;

патрульне снігоочищення автомобільних доріг, розчищення їх від снігових заносів, усунення ущільненого снігового шару з поверхні проїзної частини, прибирання і відкидання снігових валів з узбіч;

очищення від снігу та льоду елементів мостових споруд та труб, а також зони спряження з насипом, підфермових майданчиків, опорних частин прогінних будов, опор, конусів та регуляційних споруд, підходів і сходів;

проведення протилавинних заходів;

виготовлення і встановлення сигнальних віх.

Додаток 6
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 3 розділу V)

Основні роботи з поточного ремонту автомобільних доріг Міністерства оборони України

1. Земляне полотно та водовідвідні споруди

Поточний ремонт земляного полотна і водовідводу проводять з метою відновлення їх проектних експлуатаційних характеристик і приведення у відповідність до вимог автомобільного руху, місцевих кліматичних і гідрологічних умов.

Основні роботи:

усунення окремих пошкоджень земляного полотна, дренажних та водовідвідних споруд, підвідних і відвідних русел біля мостів і труб;

зменшення ухилів насипів;

ліквідація несанкціонованих з'їздів;

улаштування ґрунтових банкетів і берм для захисту укосів від розмивань і для затримки нанесеного снігу;
відновлення водовідводу на перехрестях і примиканнях, майданчиках для зупинки, стоянках автомобілів тощо;
зміцнення стінок і дна водовідвідних каналів на ділянках, що піддаються розмиванню;
ліквідація деформацій і руйнувань земляного полотна;
ремонт пошкоджених елементів водовідвідних споруд, захисних укріплень та регуляційних споруд;
розчищення обвалів, зсувів, селевих виносів, осипань та каменепадів;
укріплення узбіч та укосів земляного полотна і виїмок;
термінові роботи з ліквідації спучувань.

2. Дорожній одяг та покриття

Основні роботи:

улаштування поверхневих обробок та інших шарів зносу для підвищення шорсткості, поліпшення рівності покриттів і вирівнювання поперечного профілю;
ремонт та відновлення зношених верхніх шарів цементобетонних, асфальтобетонних та інших покриттів, у тому числі за технологією регенерації та профілювання, діагностика дорожніх одягів;
влаштування тонкошарових покриттів з емульсійно-мінеральних та асфальтобетонних сумішей поверх існуючих дорожніх одягів;
розшивка і герметизація тріщин та швів на покриттях;
поновлення профілю щебневих, гравійних поліпшених покриттів із додаванням до 50 % товщини шару нових матеріалів;

відновлення профілю і посилення окремих ділянок проїзної частини щебених, гравійних і ґрунтових доріг з додаванням місцевих дорожньо-будівельних матеріалів: щебеню, гравію, шлаку, кам'яних висівок тощо - до 500 м³ на 1 км;

перемощення окремих ділянок бруківки (до 50 % загальної площі ділянки);

суцільний ремонт окремих ділянок дорожнього покриття;

улаштування тротуарів;

заміна окремих плит цементобетонних покриттів;

ремонт віражів на горизонтальних кривих;

відновлення та влаштування бордюрів і зміцнювальних смуг по краях удосконалених покриттів на ділянках автомобільних доріг, що ремонтуються;

улаштування та ремонт укріплених узбіч з покриттям перехідного типу.

Поточний ремонт гравійних і щебених покриттів полягає в поновленні шару зносу, у суцільному вирівнюванні поперечного профілю з додаванням нового матеріалу в об'ємі до 500 м³ на 1 км.

Суцільне вирівнювання гравійних і щебених покриттів здійснюють за наявності великої кількості нерівностей у вигляді колій, хвиль і вибоїн чи у разі деформації поперечного профілю.

Ремонтне профілювання включає киркування, планування поверхні, розсипання додаткової кількості гравію (щебеню), профілювання проїзної частини, поливання водою, укочення.

До поточного ремонту бруківок належить перебрукування ділянок дороги, на яких деформації, що утворилися, неможливо усунути ямковим ремонтом, або улаштування тонкошарового покриття способом подвійної чи потрійної поверхневої обробки.

Під час перебрукування старе покриття розбирають. Каміння сортують за розмірами, забруднений піщаний шар замінюють повністю або частково.

До поточного ремонту щебених і гравійних покриттів, оброблених в'язучими матеріалами, належать роботи з відновлення шару зносу шляхом одиночної чи подвійної поверхневої обробки або із застосуванням асфальтобетонних, чорнощебених сумішей та засобів регенерації і профілювання, а також з розшивки та герметизації тріщин.

До поточного ремонту асфальтобетонних покриттів належать роботи з розшивки та герметизації тріщин, з відновлення зношених верхніх шарів, у тому числі засобами регенерації і профілювання, а також з улаштування тонкошарових покриттів поверх існуючого покриття. Такі шари улаштовують способом поверхневої обробки, а також із асфальтобетонних, литих емульсійно-мінеральних чи інших бітумно-мінеральних сумішей різного складу.

До поточного ремонту цементобетонних покриттів належать роботи з розшивки та герметизації тріщин і швів, вирівнювання плит, що просіли, з ремонту стиків плит на великій протяжності та улаштування на ділянках із поверхневими руйнуваннями бетону захисних шарів із спеціальних сумішей, а також подвійної поверхневої обробки плит органічними в'язучими.

3. Мости

Основними роботами з утримання мостів є заміна, ремонт, підсилення або відновлення:

захисних, укріплювальних і регуляційних споруд;

упору в основі конусів і дамб;

укріплень укосів, сходів;

перехідних плит;

тіла опор, влаштування оболонок опор, поясів балок укісних та шафових стінок;

гідроізоляції проїзної частини та тротуарів;

покриття проїзної частини та тротуарів;

окремих тротуарних блоків, бордюрів;

водовідвідних систем, водовідвідних трубок;

пошкоджених елементів металевих прогонових будов;

балок залізобетонних прогонових будов;

опорних частин;

огорожень та оглядових пристроїв;

а також:

герметизація тріщин та ремонт деформаційних швів;

фарбування з видаленням продуктів корозії, зачищенням металу прогонових будов і нанесенням ґрунтовки;

улаштування шару зносу проїзної частини.

На міжремонтні терміни впливають такі фактори:

агресивність довкілля;

експлуатаційний вік споруди;

інтенсивність руху та склад транспортного потоку.

Ступінь впливу цих факторів ураховується за допомогою поправних коефіцієнтів до нормативних термінів:

K_1 - коефіцієнт, що враховує регіон розташування мостової споруди;

K_2 - коефіцієнт, значення якого залежить від реального терміну експлуатації;

K_3 - коефіцієнт, який враховує інтенсивність руху та склад транспортних потоків.

Розрахунковий міжремонтний термін (Т) обчислюється за формулою

<http://yurist-online.org/>

$$T = T_k \times K_1 \times K_2 \times K_3,$$

де T_k - нормативний міжремонтний термін (таблиця 1);

$K_1 - K_3$ - поправні коефіцієнти (таблиці 1 - 3).

За відсутності даних для будь-якого коефіцієнта його значення дорівнює 1.

Періодичність виконання дорожньо-ремонтних робіт наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Ремонтні роботи	Періодичність, років
1	2
Проїзна частина	
Ремонт нерівностей, вибоїн, тріщин у покритті	1
Ремонт деформаційних швів компенсаторного типу, ремонт гідроізоляції в зоні деформаційних швів та уздовж огороження на проїзній частині завширшки 70 см	5
Заміна сталевих ковзних листів	10
Заміна металевої складової бар'єрного огороження	20
Нова поверхнева обробка	2
Заміна покриття тротуарів	5
Фарбування металевих поручнів	5
Заміна асфальтобетонного покриття	7

Залізобетонні прогонові будови	
Зашпарування тріщин, раковин, відколів	1
Відновлення захисного шару (в попередньо напружених балках)	10/20
Ремонт поперечного з'єднання	10
Нанесення захисного покриття	8
Опори та опорні частини	
Зашпарування тріщин у бетонних та кам'яних опорах	20
Зашпарування тріщин і відколів у залізобетонних опорах	25
Ремонт підфермовиків	25
Фарбування та змащування опорних частин	3
Цементування та торкретування	40
Сполучення моста з насипом	
Заміна перехідних плит	25
Досипання насипу та конусів	Через 2 роки після будівництва та кожні 7 років
Відновлення ділянок конусів	6
Розчищення та відновлення берегів	10

Значення коефіцієнта впливу регіону розташування мостової споруди K_1 наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Регіон розташування мостової споруди	Значення коефіцієнта K_1 для елементів				
	мостового полотна	сполучення моста з підходами	прогонових будов	опорних частин	опор та фундаментів
1	2	3	4	5	6
Волинська, Рівненська, Житомирська, Київська, Чернігівська області	0,85	0,90	0,95	0,90	1,0
Чернівецька, Львівська, Івано-Франківська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Вінницька, Полтавська, Черкаська області	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Харківська, Кіровоградська, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області	1,05	1,05	1,05	1,1	1,1
Луганська, Дніпропетровська та Донецька області	1,0	1,0	0,9	0,85	0,95
Гірські райони Карпат та Криму	0,85	1,0	0,95	1,2	0,85
Зона на відстані 30 км від Азовського та Чорного морів	1,05	1,0	0,85	0,85	0,9

Значення коефіцієнта впливу дійсного терміну експлуатації споруди K_2 наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Термін експлуатації, років	Значення коефіцієнта K_2 для елементів				
	мостового полотна	сполучення моста з підходами	прогонових будов	опорних частин	опор та фундаментів
1	1,2				
3	1,1				
5	1,0	1,2			
10	0,9	1,1			
15	0,7	1,0	1,05	1,05	
20		0,90	1,0	1,0	1,10
30		0,80	0,95	0,95	1,05
40			0,90	0,90	1,0
50 і більше			0,80	0,85	0,90

Значення коефіцієнта впливу категорії автомобільної дороги K_3 наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Значення коефіцієнта K_3 для елементів				
мостового полотна	сполучення моста з підходами	прогонових будов	опорних частин	опор та фундаментів
1,10	1,10	1,05	1,0	1,10

Поточний ремонт елементів мостового полотна проводять за групами пов'язаних між собою конструкцій:

покриття, шарів гідроізоляції, засобів водовідведення та пошкоджень плити проїзної частини (біля водовідвідних труб, деформаційних швів, кріплення огорожень, тротуарів тощо);

тротуарів, огорожень проїзної частини, перил та суміжних зон дорожнього одягу та гідроізоляції, каналів комунікацій та їх деформаційних швів;

деформаційних швів проїзної частини, в'їздів, суміжних зон дорожнього одягу та водовідведення з укосів.

Призначення виду ремонту дорожнього одягу залежить від стану гідроізоляції споруди. Якщо протікання гідроізоляції значне, необхідно ремонтувати всі шари, включаючи й ледь пошкоджене покриття. Забороняється відновлення покриття додатковим шаром асфальтобетону без спеціального проектного рішення, узгодженого з діючими нормами.

Ямковий ремонт дорожнього одягу (до 3 % пошкодженої поверхні) проводять шляхом розбирання пошкоджених місць прямокутниками та зрізання напливів. Поновлення розібраних шарів на ділянках ремонту проводять із застосуванням руберойду, асфальтобетонних сумішей; для захисного шару можливе використання цементобетонних сумішей.

Після часткового ремонту покриття влаштовують поверхневу обробку всієї проїзної частини моста.

Для ремонту гідроізоляції використовують бітумну мастику, полімерні матеріали. Для покриття використовують зсувостійкі, жорсткі щебенисті асфальтобетони із вмістом щебеню 55 - 65 %. Як виняток дозволяється використовувати суміші з меншою жорсткістю, наприклад литий асфальтобетон, але його використовують тільки під час часткового ремонту з площею ремонтної карти не більше ніж 4 - 6 м².

За неможливості проведення повного ремонту дорожнього одягу разом із зруйнованою гідроізоляцією допускається тимчасове поновлення водонепроникності проїзної частини шляхом поверхневої обробки асфальтобетонного покриття з ретельним поновленням дорожнього одягу біля крайок (поруч із тротуарами, деформаційними швами та водоскидами).

Руйнування поверхні залізобетонного огороження чи бордюрів зупиняють шляхом зчищення сколів, промивання засолень, проведення ізоляційних робіт на оголеній арматурі (бітумною чи бітумно-епоксидною мастикою або стійкими лакофарбовими сполуками) та подальшого поновлення захисного шару бетону. Відновлену поверхню необхідно обробити рідиною ПКЖ-2.

При стикуванні нової та старої гідроізоляції необхідно перекривати стару новою на 10 - 15 см з урахуванням напрямку стоку води.

Покриття на прогоновій будові, що має тріщини, зривання або вибоїни, замінюють новим.

Місце просідання на в'їздах на міст ремонтують перекладанням перехідних плит з обов'язковою заміною ґрунту під ними дренажною сумішшю.

Поточний ремонт опор мостів передбачає:

відновлення частин, що відкололися (суміжних з відколами), та нанесення на них нового захисного шару;

відновлення втраченого захисного шару внаслідок руйнування льодом, корозії бетону та лушення з попереднім розчищенням пошкоджених площин, рівнянням країв руйнування по нормалі до поверхні бетону на глибину не менше ніж 30 мм;

відновлення руслоукріплення шляхом накидання кам'яних блоків, а при значних розмивах - переобладнання усього комплексу регуляції, але тільки за спеціально розробленим проектом.

Роботи з ремонту дефектних елементів прогонових будов, які потребують складання проекту, належать до капітального ремонту, усі інші - до поточного ремонту.

Номенклатура робіт з поточного ремонту металевих прогонових будов:

заміна заклепок;

підтяжка та заміна болтів;

одиначна заміна та ліквідація пошкоджень окремих елементів прогонових будов, які не потребують обґрунтування розрахунком (усунення виникнення тріщин у металі, виправлення місцевих деформацій, підсилення пошкоджених елементів);

ремонт деталей опорних частин, який не потребує їх розвантаження;

фарбування металоконструкцій.

4. Труби

Основні роботи з утримання труб: подовження, заміна окремих ланок; ремонт оголовків; відновлення ізоляції і виправлення стиків труб.

У разі просочування води через шви між ланками залізобетонної труби (а в кам'яній кладці - через склепіння і стіни) необхідно відремонтувати гідроізоляцію. Для цього розкривають насип над дефектною ділянкою труби і заповнюють дефектні шви клоччям, просоченим бітумною мастикою. Із зовнішнього боку труби шви перекривають на ширину 25 см кількома шарами рулонного матеріалу з прошарками бітумної мастики. Інші частини поверхні труби обмазують двома шарами бітумної мастики. Потім відновлюють насип над трубою шарами ущільненого ґрунту по 10 - 15 см.

Порожнини за трубами, які утворилися внаслідок вимивання ґрунту через дефектні шви, при невеликих висотах насипу заповнюють ґрунтом, розкриваючи зверху дефектну ділянку, а при високих насипах або недоцільності розкриття насипу - піском або цементною сумішшю під тиском. Після заповнення порожнин дефектні шви зашпаровують.

У разі частих замулювань труби потрібно вживати заходів для зменшення каламутності потоку: за можливості улаштувати відстійні басейни перед спорудами, вимагати від господарств застосування агротехнічних засобів, які підвищують антиерозійну стійкість ґрунту.

У разі ймовірності закупорювання вхідного отвору труби потрібно установлювати перед нею захисні огорожі.

Під час ремонту укріплення на виході з труби видаляють рослинність (якщо вона є), відновлюють суцільність ґрунтової основи, за необхідності роблять основу під плити кріплення, укладають плити, міцно з'єднують (зв'язують або зварюють) і покривають бітумним лаком, шви заповнюють бетоном.

Додаток 7
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 3 розділу V)

Основні роботи з капітального ремонту автомобільних доріг Міністерства оборони України

1. Земляне полотно та водовідвідні споруди:

виправлення земляного полотна у плані, подовжньому і поперечному профілях на окремих ділянках;

<http://yurist-online.org/>

усунення руйнувань на ділянках, що виникли внаслідок недостатнього водовідводу;
улаштування дренажів, ізолювальних прошарків;
укріплення укосів та інші роботи, що забезпечують стійкість земляного полотна;
відновлення діючих та влаштування нових споруд водовідводу, берегозахисту та зливової каналізації;
розкриття виїмок для забезпечення видимості на кривих у плані;
улаштування укосів земляного полотна до нормованих значень.

2. Дорожній одяг та покриття:

підсилення та влаштування нового дорожнього одягу в місцях розширення проїзної частини, виправлення і перебудова земляного полотна;
встановлення нових бордюрів по краях удосконалених покриттів;
ліквідація колій завглибшки понад 45 мм із заміною нестабільних шарів дорожнього одягу методами фрезерування і регенерації на ширину смуги руху або на всю ширину покриття з укладанням одного чи декількох шарів асфальтобетону;
відновлення профілю щибених, гравійних поліпшених покриттів з додаванням кам'яних матеріалів більше 500 м³ на один кілометр;
влаштування і ремонт віражів на горизонтальних кривих;
перемощування бруківок з повною чи частковою заміною піщаної основи або влаштування удосконалених покриттів з використанням старої бруківки (понад 50 % загальної площі) як основи;
улаштування більш удосконалених типів покриттів з використанням старих як основи.

3. Штучні споруди:

перебудова існуючих мостових споруд і водопропускних труб;

підсилення, розширення мостових споруд з доведенням їх габаритів та (або) вантажопідйомності до розрахункових;

заміна, відбудова та підсилення опор, торкретування поверхні, відновлення облицювання масивних опор, цементация кам'яної кладки, заміна дренажу, ліквідація місцевих розмивів біля опор;

відновлення, підсилення, заміна елементів прогонових будов і опорних частин (заміна пошкоджених елементів поясів і ферм металевих прогонів, заміна балок прогонових будов, заміна опорних частин тощо), встановлення їх у проектне положення;

заміна залізобетонних та металевих огорожень;

заміна тротуарних блоків;

заміна гідроізоляції та покриття проїзної частини;

заміна перехідних плит сполучення мостової споруди з насипом, у тому числі з відновленням дренавальної засипки;

відновлення й улаштування підпірних стін, протилавинних галерей, захисних укріплень, регуляційних споруд тощо;

відновлення, улаштування системи водовідводу.

4. Безпека дорожнього руху:

улаштування тимчасової розмітки на період капітального ремонту та її видалення після закінчення робіт;

улаштування постійної розмітки після капітального ремонту.

Додаток 8
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 3 розділу VI)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Командир (начальник) військової частини (установи,
організації) _____

(військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)

" ___ " _____ 20__ року

АКТ

приймання робіт з поточного ремонту (експлуатаційного утримання) автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди)

Комісія, призначена наказом від " ___ " _____ 20__ року N _____,

у складі:

голови (представник замовника) _____,
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

членів комісії: _____,
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

_____,
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

_____,
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

провела приймання робіт, виконаних _____

(найменування військової частини (установи, організації), яка виконала роботу)

з "___" _____ 20__ року до "___" _____ 20__ року, з поточного ремонту (експлуатаційного утримання) автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди)

_____ ,
(назва автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди))

яка закріплена за _____ .
(найменування військової частини (установи, організації))

Комісії подано та нею розглянуто такі документи:

договір на виконання робіт від "___" _____ 20__ року N _____ ;

виконавча документація: _____ .

На підставі розгляду поданих документів та огляду дороги (ділянки) комісія

ВСТАНОВИЛА:

1. На об'єкті виконано роботи, вказані в додатку до цього Акта.

2. Кошторисна вартість робіт становить:

усього _____ тис. грн., у тому числі:

устаткування, інвентар _____ тис. грн.

3. Фактичні витрати (для замовника) _____ тис. грн.

Рішення комісії:

Пред'явлені до приймання роботи з поточного ремонту (експлуатаційного утримання) _____

_____ ,
(назва автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди),

<http://yurist-online.org/>

_____ прийняти в експлуатацію.
її протяжність, з якого по який кілометр)

Голова комісії

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

"__" _____ 20__ року

ВІДОМІСТЬ

виконаних робіт з поточного ремонту (експлуатаційного утримання) автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди)

(назва автомобільної дороги (ділянки, штучної споруди), з якого по який кілометр)

Місце виконання робіт		Найменування робіт	Обсяги виконаних робіт	Вартість виконаних робіт, тис. грн
початок км+	кінець км+			
І. Земляне полотно, водовідвід, узбіччя				

II. Дорожній одяг (дорожнє покриття)				
III. Штучні споруди				
IV. Облаштування автомобільної дороги				

Замовник _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Підрядник _____ (посада) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Додаток 9
до Правил користування, ремонту і утримання автомобільних доріг
Міністерства оборони України
(пункт 1 розділу VII)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про дорожньо-транспортну пригоду на автомобільній дорозі військової частини (установи, організації) _____

1. _____ на дорозі _____
(дата, час вчинення ДТП) (назва дороги, км +)

(відстань до найближчого населеного пункту)
2. Характеристика дороги в місці вчинення ДТП: _____
(тип покриття,

ширина проїзної частини, узбіччя, наявність дорожніх знаків, розмітки,

огорожень, тротуару)
3. Ділянка дороги: _____
(пряма у плані/крива у плані радіусом __, підйом/спуск,

перехрестя, міст, шляхопровід, естакада, підхід до залізничного переїзду)
4. Погодні умови: _____
(світло/темно, сухо, туман, снігопад, сніговий настил,

ожеледиця, дощ, роса, іній)
5. Дані про транспортні засоби, водіїв та пасажирів: _____
(модель та номер

транспортного засобу, його тип, власник, кількість пасажирів, прізвище водія)
6. Обставини ДТП: _____

7. Причини ДТП: _____

8. Наслідки ДТП:

1) загинуло (осіб) _____

2) поранено (осіб) _____

9. Претензії до військової частини: _____
(недоліки в експлуатаційному утриманні

ділянки дороги, зазначені в акті огляду місця ДТП)

10. Брали участь у розслідуванні (огляді місця):

1) _____
(посада, ініціали, прізвище)

2) _____
(посада, ініціали, прізвище)

Командир (начальник) військової частини (установи, організації)

_____ (військове звання (за наявності), підпис, ініціали, прізвище)